

LATVIJAS UNIVERSITĀTE

Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte

Nepilna laika studijas

1. Līmeņa profesionālā studiju programma

“Pirmsskolas skolotājs”

Līga Kurmēna

**Jaunākā pirmsskolas vecuma bērna pareiza satvēriena sekmēšana
vizuālajā mākslā**

Kvalifikācijas darbs

Darba vadītājs

Docents

_____

Akadēmiskais amats

Dr.paed.

_____

Zinātniskais/
akadēmiskais grāds

Antra Randoha

_____

Vārds, uzvārds

_____

Paraksts

Tukums 2023

Anotācija

Kvalifikācijas darba: "Jaunākā pirmsskolas vecuma bērna pareiza satvēriena sekmēšana vizuālajā mākslā".

Darba autore: Līga Kurmēna

Darbu vadītāja: Dr. paed., Antra Randoha

Darba mērķis: Teorētiski noskaidrot un praktiski analizēt kā vizuālajā mākslā jaunākā pirmsskolas vecuma bērni var sekmēt pareizu satvērienu.

Pirmā nodaļa, kurā tiek analizēta zinātniskā literatūra par sīko pirkstu muskulatūru un tās attīstības iespējām. Kādas ir sīkās pirkstu muskulatūras attīstības īpatnības šajā vecumā. Tika analizētas un izmantotas 16 literatūras avoti.

Empīriskajā daļā tika izstrādāti seši kritēriji. Pētnieciskā metode bija novērojums grupā ar jaunākā pirmsskolas vecuma bērnu. Tika izstrādāti vērtēšanas kritēriji un rādītāji, kas tika lietoti vizuālās mākslas nodarbībās. Bērnu satvēriens tika vērtēts un piefiksēts pētījuma sākumā, vidū un pētījuma beigās. Pareiza satvēriena attīstība tika attēlots diagrammās.

Atslēgas vārdi: sīkā motorika, dūru satvēriens, visu pirkstu satvēriens, trīs pirkstu satvēriens, roku koordinācija, sīko muskuļu attīstība.

Kvalifikācijas darba apjoms: 28 lpp., ietver 4 attēlus, 3 tabulas, 3 diagrammas, 4 pielikumus, izmantoti 16 literatūras avoti.

Annotation

Qualification work: "Promotion of proper grip for visual arts in youngest age preschool children".

Author: Līga Kurmēna

Head of works: Dr. paed., Antra Randoha

Goal: To theoretically find out and practically analyze how children of younger preschool age can promote a correct grip in visual arts.

The first chapter analyzes scientific literature on the musculature of the little fingers and its development possibilities. What are the peculiarities of the development of the small muscles of the fingers at this age. 16 literature sources were analyzed and used.

Six criteria were developed in the empirical part. The research method was observation in a group with the youngest preschool children. Evaluation criteria and indicators were developed, which were used in visual arts classes. Children's grip was assessed and recorded at the beginning, during and end of the study. The development of a proper grip was charted.

Key words: fine motor skills, fist grip, all finger grip, three finger grip, hand coordination, small muscle development.

Scope of qualification work: 28p., incl. 4 pictures, 3 tables, 3 diagrams, 4 annexes, 16 literature sources were used.

Saturs

Saturs	4
Ievads	4
1. Vizuālās mākslas un satvēriena jēdziena skaidrojums teorētiskajās atziņās	8
1.1 Vizuālās mākslas jēdzienu skaidrojums	8
1.1.1 Vizuālās mākslas raksturojums un veidi	10
1.2. Pareizs satvēriens un māksla	10
1.3. jaunākā pirmsskolas vecuma bērnu attīstības likumsakarības temata ietvaros	11
1.4. Pareiza satvēriena sekmēšanas iespējas vizuālajā mākslā raksturojums temata ietvaros	12
2. Pareiza satvēriena sekmēšanas iespējas vizuālajā mākslā	14
2.2. Bērnu raksturojums	15
2.3. Praktiskais darbs ar bērniem pareiza satvēriena sekmēšanai	18
2.4. Pētījuma rezultātu analīze	21

Ievads

Žurnālā “ Physical & Occupational Therapy in Pediatrics “ tika publicēts raksts, kurā pētītas sīka motorika pirmsskolas vecuma bērniem. Pētījums tika veikts 2017. gadā. Pētījumā atklājās, ka bērni, kuri nedēļu spēlēja vairāk nekā 60 minūtes pie viedierīcēm, ir vāji attīstīta sīkā motorika, nekā tie kuri bērni spēlē viedierīces mazāku laiku.

Dublinas pētnieka Dr. Johans Issartels atklājums: Viedierīces mazina ne tikai bērna sīko motoriku, bet arī fiziskās aktivitātes. Līdz ar to bērni neattīsta sīko motoriku. Bērni rokās nevar paņemt mazus priekšmetus, kā to vajadzētu. Tas ietekmē bērna sasniegumus, kvalitāti un nākotni (<https://www.handwritinghelpforkids.com/single-post/2018/01/16/Research-Round-Up-A-Look-at-Childrens-Fine-Motor-Skills-in-2018>).

Vadoties pēc ministru kabineta noteikumiem: Noteikumi nosaka valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijas un tām atbilstošu izglītības programmu paraugus. Pirmsskolas izglītības mērķis ir zinātkārs, radošs, aktīvs, patstāvīgi darbojas, ieinteresēti bērni. Izglītības saturs uzdevumi, sekmēt bērna attīstību. Veidot pamatus mācību jomās - valodu, sociālā un pilsoniskā, kultūras izpratne un pašizpaušme mākslā, dabaszinātņu, matemātikas, tehnoloģiju, veselība un fiziskā aktivitāte. Apmācīt bērnu, lai bērns būtu sagatavots pamatzglītības ieguvei. Pašvadītā mācīšanās ietver bērnam, spēj paveikt darbu līdz galam, patstāvīgi ģērbjas, kārtot mantas u.c. Ja bērnam nav attīstīta sīkā motorika, bērns nespēj apgūt šīs prasmes. Vizuālajā mākslā bērnam pašam radoši izmanto dažādus materiālus, pēc savas iztēles (Izglītības un zinātnes ministrija, 2018).

Vadoties pēc ministru kabineta noteikumiem pirmsskolas izglītības programmas mērķis ir veicināt bērna vispusīgu attīstību. Izglītības programmu īsteno, pēc bērna spējām, individuālajai pieredzei, sekmējot katra bērna individuālos sasniegumus (Izglītības un zinātnes ministrijas noteikumi Nr.161018, 2019)

Līnija Izvēlas dažāda lieluma un dažādu formu lapas un zīmē uz tām vertikālas, horizontālas, apļveida, īsas, garas, paralēlas, krusteniskas līnijas; punktē. Mākslas veidi un to izteiksmes līdzekļi. Bērni, krāso, glezno uz krāsaina vai melna pamata, bērns pa visu laukumu rada kompozīciju:

1. ar pamatkrāsām, tās nejaucot, lai gleznojums būtu košs;
2. ar vienu pamatkrāsu un balto krāsu, tās jaucot (tumšāk un gaišāk);
3. ar divām pamatkrāsām, tās jaucot;
4. ar trim pamatkrāsām, tās jaucot;
5. ar blakus krāsām, tās jaucot (piemēram, dzeltenu un zaļu; dzeltenu un oranžu).

Veidojot kolāžu, izmanto spilgtu, gaišu, tumšu papīru. Zīmē ar gaišu zīmuli uz tumša papīra. Tekstūra un faktūra Zīmējot maina rakstāmrīka satvēriena veidu un, iekļaujoties laukumā, punktē, švīkā. Veido dažādu priekšmetu nospiedumus plastilīnā, sāls mīklā, mālā, plastikā. Rada kolāžu, izmantojot dažāda biezuma un faktūras papīru, to daudzveidīgi burzot, plēšot un krokojot. Plēš dažāda lieluma un formas laukumus (lielus, mazus, izstieptus, noapaļotus) un līmē tos uz pamatnes, veidojot kolāžu (izvieto pa visu laukumu). Mākslas veidi un to izteiksmes līdzekļi. Piedāvā iepazīt dažāda biezuma papīru un saplēst to sīkos gabaliņos. Vēro skolotāja darbību, atdarina novēroto, mācās strādāt ar līmes zīmuli. Iepazīstina bērnu ar līmes zīmuli. Darbojas kopā ar bērnu; demonstrē papīra plēšanas, burzīšanas iespējas un papīra līmēšanas secību. Piedāvā dažādu krāsu papīru, rosina bērnu sakārtot darba vietu. Rosina brīvi spēlēties ar papīra gabaliņiem. Atbalsta bērna iesaistīšanos radošajā procesā.

Sasniedzamais rezultāts:

1. Velk uz lapas dažādu veidu līnijas. Liek uz lapas punktus, velk dažādu veidu un virzienu līnijas, izmanto vairākas krāsas. Izmanto dažādas līnijas, laukumus, formas un krāsas radošajā darbā. Patstāvīgi izmanto un norāda dažādas līnijas, laukumus, formas un krāsas radošajā darbā.

2. Zīmē vertikālas, horizontālas, apļveida, laužas līnijas vai triepienus, liek punktus neierobežotā laukumā.

3. Jauc krāsas, vēro, kā krāsas mainās, pārrunā iegūto rezultātu. Patstāvīgi zīmē un glezno dažādas formas laukumus, aizpilda tos ar krāsu un/vai tekstūru.

4. Zīmē, griež un līmē dažādas formas un tekstūras laukumus kolāžā. Veido dažādas telpiskas formas un faktūra tās (Skola2030).

Pētījuma objekts: Jaunākā pirmsskolas vecuma bērnu pareiza satvēriena sekmēšana.

Pētījuma priekšmets: Pareiza satvēriena sekmēšana vizuālajā mākslā.

Pētījuma mērķis: teorētiski un praktiski izziņāt pareiza satvēriena sekmēšanas iespējas vizuālajā mākslā.

Pētījuma jautājums: kuras tehnikas, paņēmieni vizuālajā mākslā sekmē pareiza satvēriena veidošanos?

Pētījuma uzdevumi:

1. Analizēt teorētisko literatūru par .....
2. Izziņāt .... bērnu attīstības likumsakarības
3. Izziņāt pareiza satvēriena sekmēšanas iespējas praktiskā darbībā.

Pētījuma metodes:

4. Teorētiskās: literatūras analīze,

5. Empīriskās metodes: novērojums
6. Pētījuma bāze: X pirmsskolas izglītības iestāde, pētījumā piedalās ...

1. Vizuālās mākslas un satvēriena jēdziena skaidrojums teorētiskajās atziņās

1.1 Vizuālās mākslas jēdzienu skaidrojums

Zīmējot, bērns var izteikt savas sajūtas un emocijas, pat ja viņš vēl nevar tos izteikt vārdos. Zīmēšana attīsta bērna atmiņas un iztēles spējas, prasa uzmanību un koncentrēšanos, kas var palīdzēt attīstīt bērna uzmanību. Ar vizuālās mākslas darbībām tiek veicināta bērna psihisko procesu attīstīšana: sajūtas, uztvere, atmiņa, iztēle, uzmanība un griba (Frīdenberga, 2003).

Līnija ir viens no zīmējuma elementiem vizuālajā mākslā. Tā ir svarīga ne tikai kā vizuāls elements, bet arī kā veids, kā izteikt, emocijas un formu. Līnija rodas no instrumenta, piemēram, zīmuļa, kustībā pa papīra vai citu virsmu, atstājot pēdas vai kontūras uz tās. Dažādu līniju veidi un to izmantošana var ieviest daudzveidību un interesantus efektus zīmējumos (Hibnere, 1998).

Līnijas ir ļoti daudzveidīgas un vizuālā mākslā, tās var tikt lietotas vairākos veidos un virzienos. Līniju virzieni var būt - horizontāls, vertikāls un slīps. Līniju forma var būt laužas, liektas, taisnas, dažāda platuma un garuma (Zirdziņa, 1995).

Kontūrlīnija ir līniju veids, pirmsskolas vecuma bērna zīmējumā ir jau pirmajā dzīves gadā. Mākslas pedagogijā nekas netop uzreiz. Tieši ilggadīgā pieredze kontūrlīnijas lietošanā zīmējumā ir ērta, bet būtisks kavējošs nosacījums sarežģītu objektu (cilvēka, dzīvnieka, figūras u.c.) attēlojumos (Hibnere, Grasmāne, 2000).

Punkts ir izteiksmes līdzeklis, no kura atvasina visu pārējo. Punkts ir kustības sākums (Hibnere, 1998).

Punktu lieto vizuālā mākslā kā izteiksmes līdzekli. Vizuālajā mākslā var iegūt punktu, piemēram: Piespiežot zīmuli, flomāsteru, pildspalvu vai kādu citu atstājošu materiālu pie kādas virsmas. Ar otas, tampona vai citiem materiāliem, pievieno guašu krāsu pieskaras papīram ar izvēlēto materiālu. Uzpilnot ar pirkstu uz papīra (Zirdziņa, 1995).

Krāsa: Angļu dabaszinātnieks Izaks Ņūtons atklāja, ka saules gaismu ar stikla prizmas palīdzību var sadalīt septiņās krāsās – sarkanā, oranža, dzeltenā, zaļā, gaišzilā, zilā, violetā. Krāsu joslā tās pakāpeniski pāriet cita citā (Zirdziņa, 1995).

Krāsas pēc teorijas iedalās divās grupās: ahromātiskās un hromātiskās.

Ahromātiskās krāsas iegūst no baltas, melnas un pelēkas krāsas. Pelēko krāsu iegūst, jaucot balto krāsu ar melno.

Hromātiskās krāsas iedalās trīs grupās:

1) pamatkrāsas – sarkanā, dzeltena un zila;

2) pirmās pakāpes atvasinātās krāsas- oranžā, violetā un zaļā. Šīs krāsas iegūst, jaucot divas pamatkrāsas.

3) otrās pakāpes atvasinātās krāsas-tās iegūst, jaucot katru pirmās pakāpes atvasināto krāsu ar tai pretī esošo pamatkrāsu (Hibnere, 1998).

Bērni vizuālajā mākslā var attīstīt arī prasmes, kas saistītas ar formu un krāsu. Šajā procesā bērni var izmantot dažādus mākslas materiālus, piemēram, zīmuļus, krāsas, krītiņu vai citus materiālus.

Satvēriena jēdziena skaidrojums.

Sīkās motorikas termins attiecas uz precīzām kustībām, lielākoties ar nelielu amplitūdu un spēku, galvenokārt ir iesaistīti sīkie muskuļi. Bimanipulāras roku kustības, attīsta bērna spējas veikli veikt nelielas, skaidri diferencētas kustības. Kustību funkciju sekmēšanai, tas notiek bērna mijiedarbības procesā ar apkārtējiem priekšmetiem. Veicot precīzas darbības, plaukstas locītavas, darot nepieciešamās kustības dažādās plaknēs, regulē bērna roku stāvokli. Bērns vēl nav īsti apguvis pagriezt un rotēt plaukstas locītavu, tāpēc bērns šīs kustības aizvieto ar visas rokas kustībām no pleca. Lai sīkās kustības būtu precīzākas un ekonomiskākas, un neprasītu no bērna pārāk lielu enerģijas patēriņu, tad bērnam pakāpeniski jāapgūst dažādas plaukstas locītavas kustības (Кирпичникова, 2005).

Sīkā motorika ir nervu, muskuļu un kaulu sistēmu koordinētu darbību kopums, bieži vien ir apvienota ar redzes sistēmu. Tas ir nozīmīgs, veicot mazas un precīzas kustības ar rokām un pirkstiem (Svence, 1999).

Tauste ir viens no ādas sajūtu veidiem. Iekļauj sevī – pieskares, spiediena, vibrāciju, cietuma vai mīkstuma, mitruma, aukstuma, priekšmeta garuma, lieluma, sfēriskās virsmas sajūtas. Taustes sajūtas tiek gūtas ar rokas kustībām, plaukstu un pirkstu galiem nonākot tiešā kontaktā ar izzināmā fiziskā objekta virsmu (Hibnere, 1998).

Kinestētiskā: Ķermeņa locekļu kustību un stāvokļa sajūtas. Agrā bērnībā veidojas, lielās locekļu (kāju, roku) kustības. Vizuāli radošajā darbībā nepieciešamas rokas sīkās-plaukstas un pirkstu-kustības. Šīs sajūtas vizuālajā darbībā ir cieši saistītas ar redzi (Hibnere, 1998).

M. Montessori uzskata, kad mūsdienās bērni nevēlas intensīvas roku kustību darbu. Pirmsskolā ir pierādījies, kad bērni ilgstoši nevēlas nodarbināt pirkstus un rokas. Pedagogiem

ir jābūt radošiem, lai bērnam būtu interese attīstīt sīko muskulatūru un satvērienu. Bērni kuri vel neprot plēst papīru nelabprāt veic darbu, kolīdz bērniem iemāca kā plēst papīru un ka tas ir viegli, bērnam ir interese un mēģina pabeigt darbu līdz galam. Krāsošanai labāk dod krītiņus nevis zīmuļus, jo ar krītiņiem ir vieglāk zīmēt un krāsot (Helminga, 2006).

Bērni, kas zīmē un krāso, attīsta precīzu rokas kustību un sīkās motorikas prasmes. Dažādi zīmēšanas materiāli un tehnikas veicina dažādas kustību iemaņas. Sīkā motorika ir saistītas ar rokas un pirkstu kustību precizitāti.

1.1.Vizuālās mākslas raksturojums un veidi

Zīmēšanā lieto dažādus mākslinieciski tehniskos līdzekļus (krītiņus, zīmuļus, otas, flomāsterus). Zīmēšanā daudzveidīgi ir piederumu lietošanas paņēmieni. Piemēram, uz papīra lapas var zīmēt gan ar vaska, pasteļa krītiņiem. Līdzīgi lietot arī otas plūksnas sānus un galu ar guašu, vai citām krāsvielām. Pirmsskolas vecuma bērna stihiskā zīmējuma attīstībā nelielas pieredzes rezultātā attīstās vienmērīgi, bērnam visizdevīgākais, vispiemērotākais roku kustību temps. Jāattīsta vizuālā mākslā roku kustību temps. Piemēram kontūrlīniju nenorobežotus lielus laukumus var krāsot ar krāsvielām var ieklāt daudz ātrāk nekā mazu laukumu. Bērns var kustināt roku ātrāk nekā mazā ar kontūrlīniju norobežotā laukumā. Lielā laukumā nav jāuzmanās, jo nav noteiktas rokas kustību robežas, kurās būtu jāaptur kustība, lai mainītu virzienu (Hibnere, Grasmane, 2000).

Vizuālās mākslas galvenais, izmantot vizuālus elementus, piemēram, līnijas, krāsas un formas.

1.2. Pareizs satvēriens un māksla

No 12 mēnešiem līdz 2gadiem bērni satver zīmuli dūrē, ar visu plaukstu. Plauksta kustās kā viens vesels, jo kustība iet no pleca un rokas. Bērni zīmē punktus, ielokus, loku kricelējumu. No 2-3 gadiem bērni satver zīmuli ar visiem pirkstiem. Galvenokārt kustība iet no elkoņa. Bērni sāk zīmēt apļus, vertikālas un horizontālas līnijas.

(Fine Motor Activities For Preschoolers. 2004).

Pirmajā dzīves gadā bērni attīsta savas motoriskās iemaņas. Motoriskā attīstība ir svarīga, vai bērns varētu satvert priekšmetus un pārvietoties. Bērni var eksperimentēt ar pirkstu kustībām, saspiežot, pagriežot priekšmetus. Sāk saprast priekšmeta funkcijas. Sāk lietot karoti ēšanai. Attīsta spējas koordinēt kustības ar kādu ķermeņa daļu un priekšmetu. Mēģina satvert zīmuli un vadīt to pa papīru, izveidojas svītas (Svence,1999).

Bērns pirmajā dzīves gada ievērojami attīsta sīkās motorikas prasmes. Attīstās spēja koordinēt kustības, kas nepieciešama ikdienas aktivitātēm. Bērni sāk saprast objektu funkcijas, tādas kā zīmēšana ar zīmuli, kas palīdz attīstīt saprašanu par priekšmetu lietošanu. Cik svarīgs ir pirmais dzīves gads, lai attīstītu sīko motoriku, jo tā ietekmē bērnu ikdienas prasmes.

1.3. jaunākā pirmsskolas vecuma bērnu attīstības likumsakarības temata ietvaros

Agrīnā bērnība ir no 1-3 gadu vecumam. Šinī vecuma posmā vadošā darbība ir manipulēšana ar priekšmetiem. Bērni manipulējot ar priekšmetiem apgūst priekšmetu formas, krāsas, izmērus. Sīkā pirkstu muskulatūra tikai sāk attīstīties, bērniem var būt grūti griezt ar šķērēm, līmēt papīra aplikācijas, precīzi nokrāsot malu, nepārkrāsojot pāri malām, vērt krelles, satvert precīzi zīmuli. Tāpēc šīs darbības ir jāpilnveido. Bērni no 1,5-2 gadu vecumam sāk apgūt tuvākajā apkārtnē esošu lietu kopsakarības (Svence,1999).

Sīkā pirkstu muskulatūra ir iesaistītas mazākās kustības, kurā ir iekļautas locītavas, rokās, pirkstos, pēdās. Lai locītavas kustētos ir nepieciešamas smalkā motorika. Tie ietver mazākas darbības, piemēram, objektu paņemšanu starp īkšķi un pirkstiem. Maziem bērniem ja ir grūtības sēdēt vai staigāt ir agrīna pazīme, ka būs problēmas ar sīko motoriku. Var parādīties grūtības ar līniju vilkšanu, vai griešana ar šķērēm. Ja bērnam sagādā grūtības ar šiem uzdevumiem, bērniem var būt problēmas ar sīko roku muskulatūru un acu koordināciju. Ir nepieciešams uzlabot bērna prasmes (Wikimedia, 11.2023).

Bērniem vel nav attīstīta sīkā roku muskulatūra, ne acumērs, tāpēc viņi nemāk apturēt rokas kustību noteiktā vietā vai arī pavērst to vajadzīgā virziena (Hibnere, Grasmane, 2000).

Drīz pēc dzimšanas bērns parasti izrāda neapzinātu tveršanu, kurā viņa mazās rociņas automātiski tver piemēram, vecāku pirkstus. Trīs mēnešu vecumā bērns var sākt attīstīt satvērienu, bērns vēl nekontrolē savas rokas kustības, bet jau aktīvi piedalās satvēriena procesā. Aptuveni pusgada vecumā bērni sāk apzināti sniegties pēc mantām. Viņi spēj kontrolēt rokas un acis, lai sasniegtu objektu, kurš atrodas priekšā. Gada vecumā bērni parasti sāk zīmēt jeb švīkāt ar platu zīmuli, kurš tiek satverts ar visiem pirkstiem kopā. Šī ir sākotnējā pieredze zīmēšanā, un bērni mēģina izprast rokas un acu koordināciju. Aptuveni līdz četrus gadus vecumā bērnam attīstās trīs pirkstu satvēriens. Šajā posmā bērns lielākoties izmanto īkšķi, rādītāju un vidējo pirkstu, lai kontrolētu zīmuli. Ir svarīgi saprast, ka katrs bērns attīstās individuāli, un attīstības posmi var nedaudz atšķirties (K.Širova, 2021).

Būtiski ir pievērst uzmanību bērna attīstības tempam. Tveršanās reflekss ir svarīgs rokas muskuļu attīstībai. Bērni attīsta trīs pirkstu satvērienu, izmantojot īkšķi, rādītāju un vidējo pirkstu. Šis satvēriens ir svarīgs vēlākām prasmēm, piemēram, rakstīšana.

1.4. Pareiza satvēriena sekmēšanas iespējas vizuālajā mākslā raksturojums temata ietvaros

Plaukstu un pirkstu masāža ir viens no veidiem, kā sekmēt bērna sīkās motorikas attīstību un rada patīkamas emocijas. Šī veida masāža var būt daudzveidīga, un tās mērķis ir stimulēt rokās un pirkstu galos esošos jutīgos nervus. Lieliski ir izmantot dažādus dabas materiālus, piemēram, masāžas bumbiņas. Plaukstu un pirkstu masāžu būtu labi iekļaut katras nodarbības sākumā. Tas palīdz bērnam sagatavoties aktivitātēm un uzlabo sīko pirkstu muskulatūru. Izmantojiet dažādus dabas materiālus masāžas laikā, piemēram, masāžas bumbiņas no dabīgām vielām ar dažādām tekstūrām. Bērns iegūst dažādus sensoriskus iespaidus un tas veicina uztveres attīstību. Masāža uzlabo sīkās motorikas attīstību, rokas un pirkstu muskuļu tonusu, kustīgumu un precizitāti. Bērnam var radīt pozitīvas emocijas un izjūtas. Tā ir ne tikai fiziska stimulācija, bet arī emocionāla un sensoriska pieredze. Izmantojot šādu masāžu, bērni ne tikai attīsta sīkās motorikas prasmes, bet arī piedzīvo prieku un sajūtas, kas saistītas ar dabas materiālu daudzveidību. Tas veicina veselīgu attīstību un uzlabo sīko pirkstu motoriku (Šternfelde, 2017).

Lietojot vaska krītiņu, jāpaskaidro, ka krītiņš ir trausls. Tāpēc satveriet krītiņu ar trim pirkstiem (īkšķis, vidējais un rādītājs). Tas nodrošina labāku kontroli un novērš pārmērīgu spiedienu, kas var izraisīt krītiņa salūšanu. Krītiņu satveriet pēc iespējas zemāk, lai samazinātu spiedienu uz to. Tas palīdz saglabāt krītiņu un nodrošina vienmērīgu zīmēšanu. Papīru uz kuru zīmē, lai tas nebēgtu prom ar kreiso roku ir jāpietur. Zīmējot ar krītiņu slīpuma attiecība pret papīra plakni var būt dažādi noliekts, piemēram vertikāli (Hibnere, Grasmane, 2000).

Lai veicinātu satvēriena attīstību un uzlabotu sīko motoriku ieteikums:

- Lietot trīsstūrveida zīmuļus
- Zīmējot lietotu pēc iespējas mazāku krītiņu, lai bērns varētu precīzāk viņu paņemt. Jo lielāks krītiņš bērns viņu ņems ar visiem pieciem pirkstiem.
- Dot zīmēt uz vertikālas virsmas, ne kā mums ierasts uz horizontālas virsmas (K. Širova, 2021).

Regulāra masāža var veicināt koordināciju un stiprināt roku un pirkstu muskuļus. Ir efektīvs veids kā veicināt bērnam sīkās motorikas attīstību. Plaukstu un pirkstu masāžu, veicot to rīta apļa beigās, var būt lielisks veids, kā palīdzēt bērnam sagatavoties dienas aktivitātēm, uzlabot viņa sīkās motorikas prasmes un radīt pozitīvu sākumu dienai. Izmantojot plaukstu un pirkstu masāžu, savā darbā ar bērniem ir panākts liels progress satvēriena sekmēšanai.

2. Pareiza satvēriena sekmēšanas iespējas vizuālajā mākslā

2.1.Pētījuma raksturojums

Pētījuma izmantoju tiešo novērojumu. Bērni tika novēroti visas dienas garumā, nodarbību laikā un rotaļu laikā. Kopā ar bērniem veicu iepriekš izvēlētos pedagoģiskos uzdevumus, lai sekmētu pirkstu sīkās muskulatūras attīstību. Bērni no 1.septembra 2023.gada bija uzsākusi pirmsskolas gaitas. Kopā ar viņiem esmu ikdienā, līdz ar to neesmu bērniem sveša. Grupas bērni tika iesaistīti pētījuma. Pētījums tika veikts PII "X", laika posms no 2023.gada 1.septembra līdz 2023.gada 10.decembrim. Pētījumā objekts – 20 bērni vecuma posmā no 1,5 -3 gadiem. Pētījumā mērķis ir, kā teorētiski un praktiski izziņāt pareiza satvēriena sekmēšanas iespējas vizuālajā mākslā. Pētījumā tika izmantota, bērnu novērošana darbības laikā. Pētījumā pielietotas dažādas tehnikas, lai radītu iespēju bērniem darboties un izpētīt.

Tika izvirzīti kritēriji uz kuriem balstīties pētījuma laikā.

1. Ar otu un guašu krasu veido punktus.
2. Brīvi krāso ar krītiņiem.
3. Ar trīsstūra veida zīmuli velk uz papīra līnijas.
4. Liek uz papīra ar pirkstiem punktus
5. Pareizā satvērienā tur darba rīkus
6. Brīvi darbojas ar otu un guašu krāsām

Pētījumu apkopošanai izmantoti šādi rādītāji:

1. Nekad
2. Reti
3. Dažkārt
4. Vienmēr

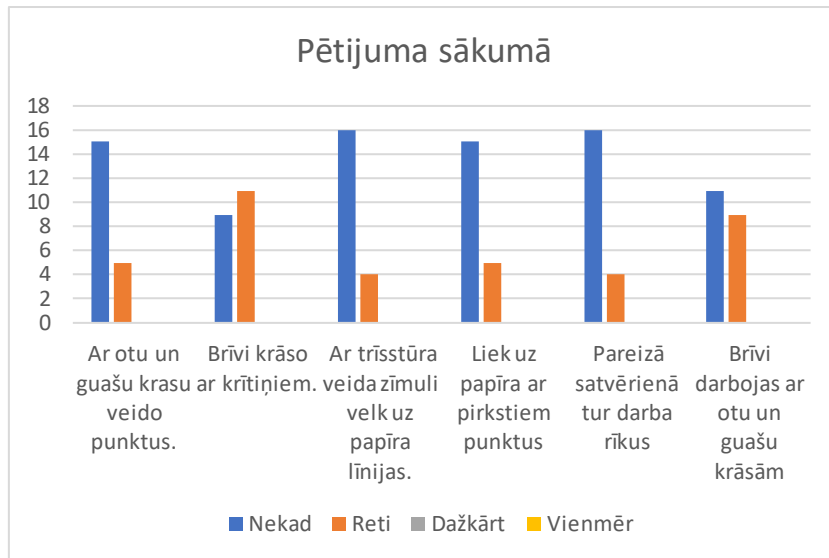
2.2. Bērnu raksturojums

Tiek izveidota tabula, kurā ir iedalīti seši kritēriji un balstoties uz rādītājiem, noteikts katra bērna prasmi līmenis.

Bērni	Kritēriji					
	1	2	3	4	5	6
Zēns GA	1	2	1	1	2	1
Meitene S	2	2	1	2	2	2
Zēns AE	2	2	2	2	2	1
Meitene H	2	2	2	1	2	2
Zēns V	1	1	1	1	2	1
Zēns R	1	1	1	1	2	1
Zēns HZ	1	2	1	1	2	1
Meitene R	1	2	1	1	2	1
Zēns AS	2	2	2	2	2	2
Meitene P	2	2	2	1	2	2
Zēns EP	1	1	1	1	2	2
Meitene AD	1	1	1	1	2	2
Meitene EG	1	2	1	1	1	2
Zēns RE	1	1	1	1	1	1
Zēns TO	1	1	1	1	2	1
Zēns GK	1	1	1	2	2	2
Zēns AR	1	1	1	1	2	2
Meitene L	1	2	1	1	1	1
Zēns KK	1	2	1	2	2	1
Meitene PL	1	1	1	1	1	1

1.tabula. Bērnu attīstības līmenis, pareizs satvēriens, pētījuma sākumā

Balstoties uz sākuma novēroto 1.tabulu, tiek noteikts katra bērna sākotnējais satvēriena attīstība. Kura parāda kad ir diezgan slikta satvēriena attīstība. Tikai pieci bērni reti varēja uz papīra uzlikt ar otu un gvašu krāsu punktu. Piecpadsmi bērni, to nespēja izdarīt vispār. Brīvi darbojas ar krītiņiem, reti vienpadsmit bērni un deviņi neprata darboties ar krītiņiem. Ar trīsstūrveida zīmuli velk uz papīra līnijas, četri bērni kuri spēja reti uzvilkt līnijas uz papīra, sešpadsmit nespēja to izdarīt. Pieci bērni reti varēja uzlikt ar pirkstu un krāsu punktus uz papīra, piecpadsmi bērni nespēja to izdarīt. Pareiza satvērienā tur darbarīkus reti četri bērni, sešpadsmit bērniem nav pareiza satvēriena. Brīvi darbojas ar otu un gvašu krāsām deviņi bērni. Vienpadsmit bērniem nesanāk brīvi darboties ar gvašu krāsām un otu.

Bērnu pareiza satvēriena attīstības līmenis ir dažāds. Novērojuma rezultātā tika izveidoti pētījumā iesaistīto bērnu individuālie raksturojumi. Pētījumā iesaistīto bērnu vārdi tika mainīt.

Zēns GA - Kluss, kautrīgs bērns. Brīvā laikā vēro pārējos bērnus. Cenšas iesaistīties, tikai tad kas skolotāja uzrunā. Zīmē un krāso, ja skolotāja ir līdzās. Var teikt, kad sanāk pareizi turēt darbarīkus. Brīvajā laikā patīk pētīt grāmatas.

Meitene S - Meitene ir draudzīga un aktīva. Patīk vairāk pieauguši un palīdzē pieaugušajiem, piemēram auklīte tīra putekļu, viņa ies vērot un apdarinās auklīti. Patstāvīga, prot pati tikt galā ar dažādām situācijām.

Zēns AE – Aktīvs un gudrs puika. Prot pastāstīt un izspraut savas domas. Saprot skolotājas teikto. Prot pareizi satvert priekšmetus.

Meitene H – Lai rotaļātos, vajag bieži pateikt priekšā, ko viņai darīt. Neprot izvēlēties sev tīkamu nodarbi. Patīk likt koka puzzles. Paveiks darbu līdz galam. Satvēriens vel ir vājš, bet prot satvert priekšmetus pareizi.

Zēns V - Bērns ir runātīgs, daudzas lietas ir apguvis. Ir radošs un jebkuru darbu izpilda rūpīgi, bet ļoti lēni. Brīvajā laikā patīk darboties ar klučiem. Priekšmetus satver pareizi.

Zēns R - Nepareizi tur otu un citus darbarīkus, kas apgrūtina mācību procesu. Patīk braukt ar rotaļu mašīnu. Nelabprāt piedalās nodarbībās. Aktīvs patīk dejot ir ļoti kustīgs. Vel nerunā, bet ar darbībām panāks to ko vēlas.

Zēns HZ – Patīk mazās mašīnas, katru mašīnu ņemt ārā no kastes un aizstumt. Runā pilniem teikumiem. Citreiz ja kāds bērns raud aiziet mierināt. Grib darīt savas lietas, bet nodarbībās maza noturība, nevēlas pabeigt darbu līdz galam. Satver priekšmetus ar visiem pirkstiem.

Meitene R - Atraktīva un gudra meitene. Rotaļājas ar bērniem, bet vēlas būt līdere un izrīkot citus. Nodarbībās un rotaļās iesaistās pēc garastāvokli. Ja garastāvoklis ir labs, tad ir aktīva, bet ja slikts, tad sēž malīņā un tur lelli rokās. Krāsojot un zīmējot vairāk skatās apkārt, nekā pilda savu darbu.

Zēns AS – Bērns ir gudrs un labi attīstīts. Bērns labprāt visur piedalās, tikai ar skolotāju blakus. Viņš nedarīs un pat neēdis ja nesēdēs blakus. Labi runā un izpilda darbus. Patīk pētīt visu jauno. Jārunājas ja nerunās un nepievēris uzmanību raudās.

Meitene P – Visu ātri grib paveikt. Nelabprāt piedalās nodarbībās. Patīk spēlēties ar lēlēm. Visu pirkstu satvēriens. Aktīva meitene visu laiku darbībā.

Zēns EP – Skaidri un ar teikumiem runā. Pašapkalpošanās prasmes jau bija no sākuma. Septembra mēnesī nevēlējās piedalīties nodarbības vēroja ko bērni dara. Oktobra beigās sāka iesaistīties nodarbībās. Trīs pirkstu satvēriens, jau bija attīstīts.

Meitene AD – Klusa un mierīga meitene. Patīk darboties vienatnē. Lēni un prātīgi veic visus uzdotos darbus. Visu pirkstu satvēriens.

Meitene EG – Patstāvīga un vienmēr ar smaidu piedalās visās aktivitātēs. Attīstīta pašapkalpošanās prasmes. Patīk spēlēties virtuvītē. Satver priekšmetus pareizi.

Zēns RE – Pats jaunākais grupiņā bērns. Vel nav stabils bieži krīt. Duru veidu satvēriens. Piedalās nodarbībās. Vel nerunā. Spēlējās vienatnē. Nepatīk ja kāds bērns tuvojas vai pieskaras. Nav pašapkalpošanās prasmes attīstītas.

Zēns TO – Izsaka dažus vārdus. Aktīvs, smaidīgs zēns. Patīk spēlēties ar bērniem un veidot no klučiem torņus. Daļēji attīstīta pašapkalpošanās prasmes.

Zēns GK – Aktīvs un aizrautīgs zēns. Visu dara ar smaidu. Nelabprāt kārto mantas, patīk visu izbērt laukā no kastītēm.

Zēns AR – Nav skaidra valoda. Mājās runā ar viņu krievu valodā. Nesaprot ko viņam saka vai uzdod, pat tad ja runā krieviski. Patīk krāmēt klučus tornī. Dūres satvēriens. Labprāt piedalās nodarbībās, bet darbu līdz galam nespēj veikt.

Meitene L – Mierīga un klusa meitene. Lēnām un prātīgi paveic darbu. Dūres satvēriens. Izsaka dažus vārdus. Pašapkalpošanās prasmes ir daļējas.

Zēns KK - Kluss, kautrīgs, nedrošs bērns. Nepatīk skaļums un daudz bērni. Ar prieku piedalās nodarbībās. Visu pirkstu satvēriens. Attīstītas pašapkalpošanās prasmes.

Meitene PL – Aktīva un skaļa meitene. Nevēlas piedalīties nodarbībās. Nav vel attīstīta valoda. Dūres satvēriens. Patīk šķirstīt grāmatu.

2.3. Praktiskais darbs ar bērniem pareiza satvēriena sekmēšanai

Ir ļoti svarīgi attīstīt jau no mazotnes pirkstu sīko muskulatūras attīstību. Jo vadoties pēc 1.tabulas bērniem ir ļoti vāji attīstīta pareiza satvēriena attīstība. Lai procesu padarītu interesantu, lai bērnam nebūtu garlaicīgi ir jāveic radošas nodarbības, kas veicinātu bērna sīkās pirksta muskulatūras attīstību. Bērnam ir ļoti svarīgi veikt pareiza satvēriena attīstošas nodarbības, tas palīdz stiprināt arī bērna atmiņu, uzmanību, koncentrēšanās spējas.

Tika izvirzīti mērķi – praktiski izzināt jaunākās pirmsskolas vecuma bērnu pirkstu sīko muskulatūras attīstības sekmēšanu iespējas vizuālajā mākslā:

- “Rudens ziedi”
- “Saule”
- “Tauriņi”
- “Gailis”
- “Ābols”
- “Ķirbītis”
- “Piparkūkas”
- “Eglīšu bumba “

Piedāvātā aktivitāte “Rudens ziedi”

Nepieciešamie materiāli – guašu krāsas, iepriekšējās dienas veidotā lapa ar ziediem, ota, ūdens trauks, kur notīrīt otas. Bērni no piepūstiem maziem baloniem, kas ietilpst bērnu rociņā, veidoja apļveida nospiedumu.

Zēns EP – ar lielu interesi un aizrautību lika nospiedumus. Sajūsmā redzēja, kad uz lapas paliek apli. Viņš spēja paveikt darbu līdz galam.

Zēns AE – aizrautīgi sāka spēlēt ar balonu un to mētāt pa grupu. Kad skolotāja uz atsevišķas lapas demonstrēja, kas jādara ar balonu, izveidoja divus nospiedumus.

Bērni papildināja ziedus ar ziedu kātiņiem.

Meitene EG – sākumā vēroja bērnus ko viņi dara. Pēc brītiņa viņa pievienojās un izveidoja trīs nospiedumus.

Meitene L – vēroja ko bērni dara, paņēma krāsu pirkstos un aizkrāsoja lapu.

Norise – Skolotāja piedāvā papildināt un uzzīmēt ziediem kātiņus, jo ziedi nav bez kāta. Skolotāja iepazīstina bērnus ar zaļo krāsu, vingrinās to nosaukt. Vingrinās vilkt līnijas. Skolotājs piedāvāja zīmēt ar otu un vates kociņu. Mācās pareizi satvert otu.

Darbojoties ar otu vai vates kociņu tiek sekmēta pareiza satvēriens attīstība. Dažiem bērniem bija nepieciešama skolotājas palīdzība.

Zēnam V – vajadzība bija pēc skolotājas motivācijas. Skolotāja minēja, kad šis darbiņš būs jādāvina mammai. Zēns palika domīgs, paņēma otu un sāka krāsot baltos laukumus ciet, nevis veidot līniju.

Meitene H – paņēma vates kociņu un sašvīkāja darbu, nevis vilka līnijas.

Zēns HZ – nodarbības laikā vēroja darbību. Pēcpusdienā pats izradīja interesi pa darbu un paveica darbu. Paņēma otu un guašu krāsu un vilka līnijas pa visu lapu.

Meitene PL – bija jāsēž skolotājai klāt un jādara līdz. Meitene vērojot darbojās skolotājai līdz. Varēja redzēt kad meitene atkārtu skolotājas darbības.

Pārsvarā, ja pedagogs dara līdz, un bērni vēro, viņi darbojas līdz. Bērniem bija interese paveikt savu darbiņu, jo tas bija jādāvina mammai.

Kopumā nodarbība bērniem patika, bērni piedalījās ar interesi. Daži bērni vajadzēja vairāk motivēt.

Zēnu R – kad sākās nodarbība aizrēja spēlēt ar mašīnistēm. Skolotāja piedāvāja paņemt līdz mašīnisti, kad mašīniste vēros kā velc līnijas. Zēns nolika uz galda mašīnisti un izpildīja savu uzdevumu.

Meitene R – ir ļoti pieķērusies savai lellei, kad nevēlējās piedalīties nodarbībā. Skolotāja paņēma vel vienu krēslu. Meitene apsēdināja lelli sev blakus un ielika lellei uz kājām vates kociņu. Pati paņēma otu un sāka vilkt līnijas, paveica savu darbu.

Tik līdz darbs bija gatavs, bērnu emocijas pa paveikto darbu bija priecīgas. Bērni nevarēja sagaidīt jau uzreiz gribēja dāvināt savām mammām. Zēns TO un meitene AD bērni kuri darbu nepaveica līdz galam, jo ātri zuda interese.

Piedāvātā aktivitāte “Saule”

Nepieciešamie materiāli – balta un krītiņi.

Norise – Bērniem tika runāts par sauli. Kad saule spīd. Nākot uz bērnu dārzu būtu gaišs un silts, jāuzzīmē katram sava saule. Bērni centās vilkt aplīšus un svītras, lai iznāktu saulīte. Uz galda kur bērni darbojās bija paraugs, kā sauli zīmēt.

Lai veicinātu rokas pareizu satvērienu, skolotāja piedāvāja īsākus un garākus krītiņus.

Zēns V – zīmējot veidoja vairākus apaļus neatlaižot roku. Vilka līnija (saules starus), tieši tā kā saulei stari būtu. Zēns pie galda sēžot papildus vēroja nolikto paraugu.

Meitene PL – bija paņēmusi garo krītiņu un viņai nebija pareizs satvēriens. Skolotāja nolika mazākus krītiņus, paņemt nemaz nevarēja. Palika pie garākā krītiņa un ar dūres satvērienu viņai tas izdevās. Darbā tika ievilkta pāris līnijas.

Tika pievērsta uzmanība, kāda lieluma krītiņu paņēmu. Ja bija garāks krītiņš bērns ņēma ar visa pirksta satvērienu krītiņu. Meitene H, zēns EP un zēns AE bija izvēlējušies īsāku krītiņu bija jau trīs pirkstu satvēriens.

Piedāvātā aktivitāte “Tauriņi”

Nepieciešamie materiāli – Katram bērnam balta lapa, pirkstiņu krāsas un ota.

Norise – Skolotāja izstāsta, kad laukā ir redzējusi taureņus. Lai taurenītim nebūtu garlaicīgi jāpalīdz atrast draugus, ar ko balli rīkot. Izveido no abām plaukstām nospiedums(taurenim spārnus). Skolotāja aktualizē krāsas, sarkanu, zaļu un dzeltenu. Bērni nokrāso savu plaukstu ar otu, un veido nospiedumu uz lapas. Bērni iet nomazgāt rokas, lai varētu veidot nospiedumu otrai plaukstai. Ar otras plauksts nospiedumu bērniem uzdevums gāja raitāk, jo viņi jau bija sapratuši kas bija jādara.

Tika sekmēts pareiza satvēriena attīstība. Bērni cenšas apguva nospieduma tehniku.

Meitene PL, zēns TO un zēns RE vel nemācēja nospiest savu plaukstu. Zēnam AR un meitene L sagādāja nospieduma tehnika grūtības. Zēnam AE, zēnam EP un meitenei H tas sanāca labi un gribēja darboties papildus. Šie bērni brīvi darbojās ar otu un krāsām. Skolotāja iedeва vel baltas lapas, lai bērni varētu darboties papildus.

Piedāvātā aktivitāte “ Gailis”

Nepieciešamie materiāli – Gaiļa siluets uz A4 lapas un trīsstūrveida zīmuļi.

Norise – Bērni piedalījās skolas izstādē “Man pašam savs Mārtiņdienas gailis”. Vingrinās izkrāsot gaiļa formu pēc savām spējām. Pilnveido iemaņas pareizi satvert trīsstūrveida zīmuli. Zēns AE, meitene H un zēns EP nepacietīgi gribēja ātrāk krāsot, un sniedzās satvert trīsstūrveida zīmuļus.

Meitene R skrēja kopa ar savu lelli, kur tika aizmesta un paķēra trīsstūrveida zīmuli un sāka krāsot. Zēns V paņēma rokās trīsstūrveida zīmuli, domīgi pasmaidīja un sāka švīkāt savu darbu. Nodarbība bija veiksmīga, bērniem emocijas bija vis dažādākās. Zēnam TO un meitenei PL bija vajadzība skolotājas klātbūtne. Tad skolotāja sēdēja blakus paņēma A4 lapu kur arī bija gaiļa siluets un krāsoja kopā ar bērniem.

Piedāvātā aktivitāte “Ābols”

Nepieciešamie materiāli – A4 lapa un pirkstiņ krāsas

Norise – Skolotāja ar bērniem bija salasījusī ābolus, kurus bērni varēja pagaršot un izpētīt. Pietrūka āboli ezim. Lai nebūtu ezis bēdīgs, bērniem bija jāizveido ābols. Vingrinās brīvi ar pirkstiņu punktēt. Veicināt pirkstu muskuļu spēka attīstīšanu. Veicināt velmi darboties un būt aktīviem.

Zēns AE aktīvi punktēja aplveida formu. Viņam tas izdevās. Meitenei PL centās punktēt, bet vairāk iznāca kā svītras nevis punkti. Meitene H ļoti azartiski un ar daudziem punktiem izveidoja apli. Zēns RE ar pirkstu izkrāsoja visu lapu. Meitene L uzlika pāris punktiņus. Zēns EP izveidoja aplveida formu punktējot. Meitene P sapunktēja vienu horizontālu līniju. Bērni ar aizrautību piedalījās nodarbībā, jo gribēja iepriecināt ezi.

Piedāvātā aktivitāte “Ķirbītis”

Nepieciešamie materiāli – Skolotāja ir sagatavojusi ķirbja trafaretu, gvašu krāsas un švammes.

Norise – Grupas rotāšanai bija nepieciešams izveidot ķirbi. Skolotāja demonstrē krāsu jaukšanu sarkans + dzeltens = oranžs. Ar švammī un oranžu krāsu noklāj ķirbja trafaretu. Veicināt bērna izpratni pa krāsas iegūšanu. Rosināt attīstīt pareizu satvērienu turot švammes gabaliņu.

Bērniem šī nodarbība bija interesanta un meitene R ar sajūsmu piedalījās nodarbībā. Zēnam v, zēnam RE un meitenei PL ir maza noturība, pat paveica darbu līdz galam.

Piedāvātā aktivitāte “Piparkūkas”

Nepieciešamie materiāli – Piparkūkas trafarets brūnā krāsā, baltā gvašu krāsa un ota.

Norise – Veidojām grupas durvju rotājumu. Vingrinājās pareizi satvert otu un paņemt krāsu. Rosina ar otas palīdzību punktēt, līdz ar to nedrīkstēja būt, pārāk maz un pārāk daudz krāsas. Atgādināt par krāsas ņemšanas biežumu.

Darbs kopumā ritēja labi. Meitene PL un zēns RE kuri izkrāsoja nevis punktēja. Darot blakus tieši to pašu, bērns sāka izprast un darīt pareizi. Zēnam EP, zēnam AE un meitenei H bija precīzāks satvēriens.

Piedāvātā aktivitāte “Eglīšu bumba “

Nepieciešamie materiāli – Izgriezta trafarets eglīšu bumbiņa un trīsstūrveida zīmuļi.

Norise – Bērni paši varēja izsprausties savā zīmējumā. Attīstīt bērna satvērienu. Eglīšu bumbiņa bija paredzēta priekš skapīša rotāšanas.

Nodarbība bija aizraujoša jo bērniem tas patika. Zēns RE, meitene PL un zēns TO kuri tikai švīkāja. Zēns EP, meitene H un zēns AE jau veidoja aplveida kustības.

2.4. Pētījuma rezultātu analīze

Pētījums notika no 2023. gada 1. Septembra līdz 2023. gada 30. Novembrim.

Bērnu satvēriena attīstība tika vērtēts pēc sešiem kritērijiem pētījuma sākumā,vidu un pētījuma beigās. Pedagoģiskie vērojumi tika atspoguļot tabulās. Kritēriji bērnu darbībai tika izvēlēti tā, lai temats ir sasaistīts ar nodarbībām. Nodarbības laikā bērni tika vēroti, kā viņi

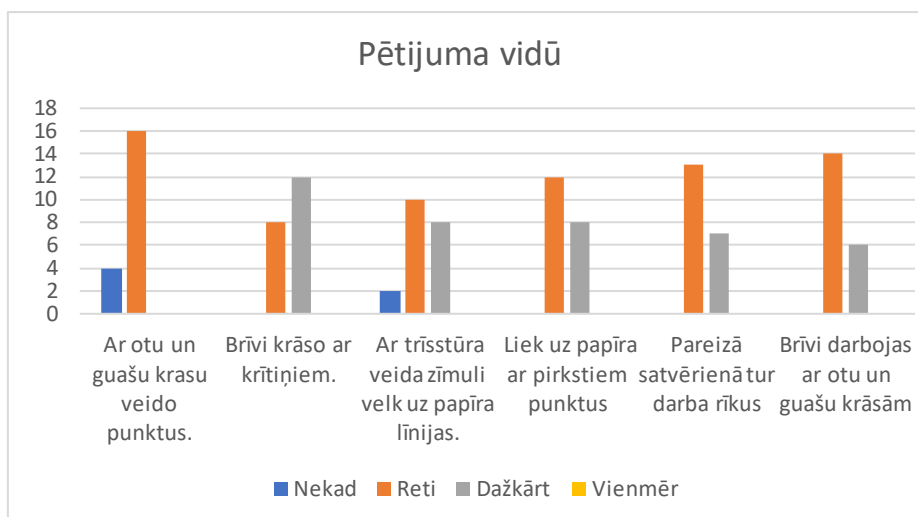
satver priekšmetus un darbarīkus. Gandrīz katras nodarbības sākumā notika, pirkstu un plaukstas masāža. Vērojumi kā bērns darbojas ar priekšmetiem un darbarīkiem, tika mudināti kā pareizāk to darīt. Vizuālās mākslas nodarbībās tika pielietotas metodes, lai tiktu attīstīta sīkā pirkstu muskulatūra. Sākotnēji 14 bērniem bija dūru satvēriens, 6 bērniem bija visu pirkstu satvēriens, nevienam bērnam nebija trīs pirkstu satvēriens. Beidzot pētījumu 7 bērniem bija palicis dūru satvēriens, 7 bērniem bija visu pirkstu satvēriens, 6 bērniem jau bija trīs pirkstu satvēriens. Tas nozīmē to, ja ar bērniem visu laiku darbosies un pielietos metodes, bērni ātrāk attīstīsies.

Bērniem tika sniegta iespēja darboties vizuālās mākslas nodarbībās ar dažādām tehnikām. Dažās nodarbībās, kurās tika novērotas grūtības, skolotāja tās piefiksēja un bērniem deva savu padomu. Izvērtējot kritērijus pēc vadītajām nodarbībām, iegūtos rezultātus apkopojumu tabulā.

2.tabula. Bērnu attīstības līmenis, pareizs satvēriens, pētījuma vidu

Bērni	Kritēriji					
	1	2	3	4	5	6
Zēns GA	1	3	3	2	2	2
Meitene S	2	3	2	2	2	3
Zēns AE	2	3	3	2	2	2
Meitene H	2	3	3	2	3	3
Zēns V	2	2	1	2	3	2
Zēns R	1	2	2	2	2	2
Zēns HZ	2	3	3	2	3	2
Meitene R	2	3	2	3	2	2
Zēns AS	2	3	3	3	2	3
Meitene P	2	3	3	3	2	3
Zēns EP	2	2	3	3	2	3
Meitene AD	2	2	2	2	2	2
Meitene EG	2	2	2	3	3	2
Zēns RE	2	2	1	2	2	2
Zēns TO	2	3	2	3	3	2
Zēns GK	2	3	2	3	3	2
Zēns AR	2	3	3	2	3	3
Meitene L	1	2	2	3	2	2
Zēns KK	2	3	2	2	2	2
Meitene PL	1	2	2	2	2	2

2.tabulā ir apkopoti dati, pēc nodarbībām. Nodarbībās ir novērots, ka ir jāturpina darbs pie visiem kritērijiem, lai pilnveidotu bērnu pareiza satvēriena attīstības. Ja sākumā ar otu un guašu krāsu veidoja punktu reti pieci bērni, tad pētījuma vidu sešpadsmit bērni. Pētījumā sākumā pareizā satvērienā reti tur darbarīkus četri bērni. Pētījuma vidu pareizā satvērienā reti tur darbarīkus trīspadsmit bērni.

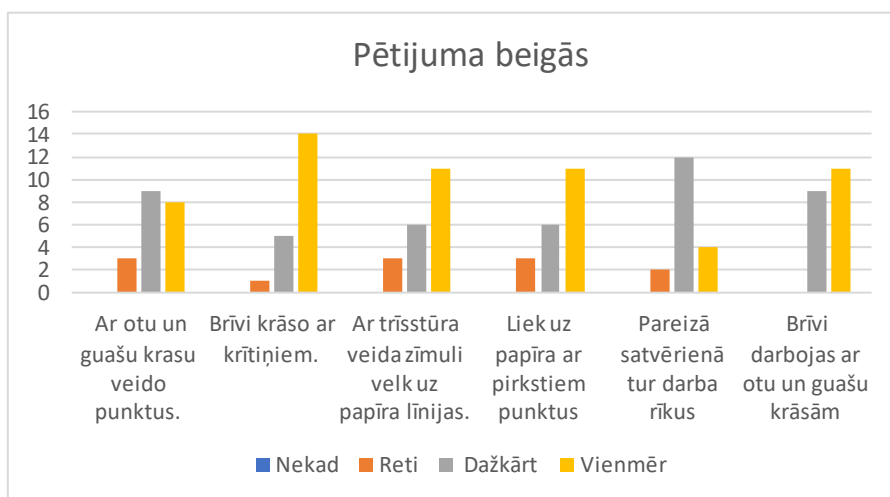

Vadoties pēc 3.tabulas, secinu ka pedagogiem ir jārod bērnam iespēju darboties ar dažādām mākslas tehnikām, kas veicinātu pareiza satvēriena attīstību. Pareizā satvērienā tur darba rīku pētījuma beigās četri bērni vienmēr, bet dažkārt divpadsmit bērni.

Iegūtie rezultāti apstiprina faktu no teorijas, ka vizuālās mākslas nodarbības pirmsskolā veicina bērna pareiza satvēriena attīstību, darbojoties ar dažādām vizuālās mākslas tehnikām.

3.tabula. Bērnu attīstības līmenis, pareizs satvēriens, pētījuma beigās

Bērni	Kritēriji					
	1	2	3	4	5	6
Zēns GA	2	4	4	4	3	4
Meitene S	3	4	4	4	3	4
Zēns AE	4	4	4	4	4	4
Meitene H	4	4	4	4	4	4
Zēns V	3	3	2	2	3	3
Zēns R	3	3	2	2	3	3
Zēns HZ	3	4	4	3	3	4
Meitene R	4	4	3	3	4	4
Zēns AS	4	4	4	4	4	4
Meitene P	4	4	4	4	3	3
Zēns EP	4	4	4	4	3	4
Meitene AD	4	4	3	3	3	3
Meitene EG	3	4	3	4	3	4
Zēns RE	3	2	3	3	2	3
Zēns TO	3	3	4	3	3	3
Zēns GK	4	4	4	4	3	4
Zēns AR	3	4	3	2	3	3
Meitene L	2	3	4	4	3	3
Zēns KK	3	4	3	4	3	4
Meitene PL	2	3	2	3	2	3

Secinājumi

Analizējot dažādus literatūras avotus autore secina, ka pirmsskolas vecumā, bērniem ir ļoti svarīgi attīstīt sīko pirkstu muskulatūru, jo tas būtiski var ietekmēt bērna tālāko nākotni. Skolotājam ir jāsniedz bērniem iespējas darboties, izmantojot dažādas metodes, jo tas attīsta pirkstu sīko muskulatūru, veicina iztēli un radošumu. Analizējot dažādus literatūras avotus, autore secina, ka viss, kas saistīts ar pirkstu sīkās muskulatūras attīstību ir saistīts ar bērnu vispārējo attīstību, piemēram, domāšana, runa un atmiņa. Pirmsskolas vecumā, bērniem ir ļoti liela interese par visu piedāvāto. Lai interese nezustu, ar bērniem ir aktīvi jādarbojas un jāpiedāvā viņiem dažādas metodes, kas attīsta bērnus. Pirkstu sīko muskulatūru var attīstīt izmantojot vizuālo mākslu ar dažādiem tehnikas paņēmieniem, kas raisa bērnam interesi. Pedagogam ir jāizvēlas atbilstošas vizuālas mākslas tehnikas un metodes, lai bērna attīstītu sīkās pirkstu muskulatūru. Jāņem vērā katra bērna individuālo sīkās pirkstu attīstības līmeni. Bērniem sīko muskulatūru ir jāattīsta pēc iespējas agrā vecumā, jo sīkās muskulatūras attīstības ir saistīta ar tālāko attīstību. Bērnu sīkās muskulatūras attīstība ietekmē viņu emocionālo un kognitīvo attīstību, tādēļ sīkās muskulatūras loma ir ļoti svarīga bērna attīstībā un turpmākajā dzīvē.

Pētījumā tika izvirzīts jautājums, kuras tehnikas, paņēmieni vizuālajā mākslā sekmē pareiza satvēriena veidošanos? Lasot literatūras avotus un izpētot bērnus viss labākais tehnikas paņemiens, kas sekmē pareizu satvērienu vizuālajā mākslā ir krāsošana ar krītiņiem.

Literatūras saraksts un avoti

1. Zirdziņa, V. (1995). Vizuālās mākslas valodas ābece. Rīga: Sprīdītis
2. Hibnere, V., Grasmāne, L. (2000). Bērna vizuālā darbība II daļa. Rīga: Raka.
3. Hibnere, V., (1998). Bērna vizuālā darbība I daļa. Rīga: Raka
4. Frīdenberga, B., (2003). Vizuālā māksla pirmsskolā, Rīga: Raka.
5. Кирпичникова Н. (2005) Развитие мелкой моторики. Дошкольное воспитание
6. Šternfelde, I. (2017). Sīkās motorikas attīstīšana pirmsskolas vecuma bērniem. Rīga: Pētergailis.
7. Svence G., (1999), Attīstības psiholoģija Rīga: Zvaigzne ABC
8. Sebere, S., Miltuze, A. (2022). Attīstības psiholoģija Rīga: Zvaigzne ABC
9. Helminga, H. (2006), Montesori pedagoģija. Rīga: Apgads „Jumava”
10. Selin, Ann-Sofie Pencil grip : a descriptive model and four empirical studies . Åbo Akademi University Press, 2003. *Carrie Lippincott: Fine Motor Activities For Preschoolers. 2004. <https://www.veselapasaule.lv/lv/media/354/download?inline> skatīts 1.11.2023
11. Wikimedia. (11.2023). Fine motor skill. USA: Wikimedia Foundation. Pieejams: https://en.wikipedia.org/wiki/Fine_motor_skill
12. Izglītības un zinātnes ministrija. (21.11.2023). Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām un pirmsskolas izglītības programmu paraugiem. Rīga: Latvijas vēstnesis. Pieejami: <http://m.likumi.lv/doc.php?id=303371>
13. Valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijas (MK Noteikumi par Valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām un pirmsskolas izglītības programmu paraugiem: (MK pieņemti 21.11.2018., spēkā no 1.09.2019.) <https://likumi.lv/ta/id/303371%C2%A0>
14. Marnell L. (2018) Research Round-Up: A Look at Children's Fine Motor Skills in 2018. Online <https://www.handwritinghelpforkids.com/single-post/2018/01/16/Research-Round-Up-A-Look-at-Childrens-Fine-Motor-Skills-in-2018> (skatīts 15.11.2023).
15. K. Širova SĪKĀ MOTORIKA UN PAREIZS SATVĒRIENS <https://arsts.lv/jaunumi/kristiana-sirova-sika-motorika-un-pareizs-satveriens>
16. Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību joma. Skola2030 Pieejams: [file:///C:/Users/zaken/AppData/Local/Temp/9a8281db-6203-4b78-804c-7dc01eb59441_kulturas-izpratnes-un-pasizpau%20\(1\).zip.441/kulturas-izpratnes-un-pasizpau/1-kulturas-izpratnes-un-pasizpau.pdf](file:///C:/Users/zaken/AppData/Local/Temp/9a8281db-6203-4b78-804c-7dc01eb59441_kulturas-izpratnes-un-pasizpau%20(1).zip.441/kulturas-izpratnes-un-pasizpau/1-kulturas-izpratnes-un-pasizpau.pdf)

Pielikums

Autore bildes ņēma no sava arhīva.

GALVOJUMS

Es, Līga Kurmēna

apliecinu, ka darbs izstrādāts atbilstoši zinātniskās ētikas principiem.

Darbā izmantotā literatūra u. c. avoti norādīti literatūras u. c. avotu sarakstā.

Dažāda veida informācijai (atziņām, citātiem, attēliem, tabulām u. c.), kas iegūta no minētajiem avotiem, pētnieciskajā darbā un tā pielikumos norādītas atsauces.

Darba autors

Līga Kurmēna

(vārds, uzvārds)

(paraksts)

Datums: 24.12.2023